

ע.ש.נ 2022

עולם | שנה | נפש
אוצרת/נחמה גולן

דרורה וייצמן | נסרין אבו בכר
נחמה גולן | שולמית עציון

גלריה על הצוק |

ע.ש.נ 2022

תערוכה:

אוצרת: **נחמה גולן**

משתתפות:

דרורה וייצמן

נסרין אבו בכר

נחמה גולן

שולמית עציון

ע.ש.נ 2022 עולם | שנה | נפש / גלריה על הצוק

דרורה וייצמן | נסרין אבו בכר | נחמה גולן | שולמית עציון

ראש העיר, יו"ר עמותת היכל התרבות | **גב' מרים פיירבג-איכר**
משנה לראש העיר הממונה על התרבות ואירועים | **אהרון אורגד**
מנכ"ל עמותת היכל התרבות | **בני אפרים**

מנהלת תחום אמנות פלסטית, הגלריה על הצוק | **אביבה פרץ**
קטלוג:

עורכת לשונית | **ספי שפר**

עיצוב גרפי ועיבודי תמונה | **רחל שמש**

דפוס | **דפוס אלי ניר בע"מ**

כל הזכויות שמורות לדרורה וייצמן, נסרין אבו בכר, נחמה גולן, שולמית עציון

פתח דבר

—

עש"נ - עולם, שנה, נפש

מונח ששאלתי מעולם הספרות התורנית, המורה על אחדות שלושת הצירים המרכזיים בבריאה. כל אדם נתון תמיד בתוך שלושה ממדים, אחדים ולכודים זה בזה – עולם, שנה, נפש, המכונים על דרך הקיצור עש"נ.

עולם - מקום, מציין

מרחב **גאוגרפי, מדיני, פוליטי, דתי, רחובה של עיר**, חדר משלך...

חלל הסטודיו, מקום המוציא מן הכוח אל הפועל מחשבות המתגשמות בשפת האמנות בחומר וצורה.

שנה - יחידת הזמן שבה

מצוי האדם, **"שָׁאִין לָךְ. אָדָם שָׁאִין לוֹ שְׁעָה. וְאִין לָךְ דְּבָר שְׁאִין לוֹ מְקוֹם"**.

(אבות פרק ד' משנה ג')

נפש - מרחב מנטאלי של

מראות ופלאות רוחניים. בה נרשמים רעיונות, רגשות, דמיונות, חלומות...

הנפש היא הכוח המחיה והממית, היא מובחנת באדם ובחיה, ומטבעה היא בת חורין לשוטט מעבר לזמן ולמקום. בנפש גלומים כוח הרצון, התשוקה והכוח המדמה.

כותרת התערוכה, **עש"נ**, נבחרה בהתאמה לאותם שלושה ממדים המתקיימים בבריאה, באדם ובאמנות, שהרי אין מעשה אמנות שאין בו מקום, זמן ונפש אדם.

ארבע אמניות חולקות שני מרחבי תצוגה בגלריה על הצוק.

חלל מבואה, היכל עגול, משמש את האמנית דרורה וייצמן כמקום משלה.

במרכז ההיכל ארבעה עמודים, ביניהם מרחף מיצב רצפה הבנוי מכריכות ספרים ריקות מסיפור, ועל הקיר הסובב - סדרת ציורי אקוורל ואסמבלאז'ים.

את החלל הפנימי, שצורתו מלבן, חולקות האמניות: שולמית עציון, נסרין אבו בכר ואנוכי. שלוש הצבות בחלל משותף אחד, וחוט צמר אדום מסמן את תחום מקומה של כל אמנית. עניין אחד הוא הקפדה על סימון המקום, עניין אחר הוא יצירת מסלולי שיח וקרבה בין דימויים זהים, המסמנים לעיתים ייצוגי מחשבות נפרדות.

התכנסנו ארבע אמניות בשני חללי הגלריה להציב מודלים של מחשבה, דמיון והלכי נפש באמצעות שפת החומר והפרקטיקה האמנותית. אנו עושות לעצמנו מקום של נראות ברשות הרבים, ומדמיינות שתהא השפעתו מגיעה עד הקצה...

מקומי בתערוכה מערב אמנות ואוצרות, כאשר זהות האמנית קודמת לאוצרת. אין מדובר בהיררכיה, אלא בעניין של נטיית הנפש, גנטיקה, מחשבה ומעשה יוצר.

אמנות ואוצרות – שתי דיסציפלינות הכרוכות זו בזו, שני מהלכים שאין בהם סימטריה, אך הם מקיימים הדדיות ביניהם. מעשה האמן או האמנית הוא עדות למחשבה מתורגמת ומנוסחת בחומר, ופעולת האוצרות דורשת במעשה האמנות, ללא יכולת נגיעה בהילת הסוד המוכל בה.

האוצרות מאפשרת יציאה מדל"ת אמות של יצירה אישית בסטודיו לפעולת אירוע בחלל. פעולתי באוצרות נובעת מעולם השאלות והיצירה הפרטיים שלי. זו איננה אוצרות חוקרת, במהותה היא פעולה משתפת.

זו אוצרות המתאפיינת במספר החלטות: ראשונה בהן זו הפריווילגיה שאני נוטלת לעצמי כאמנית/אוצרת לפעול בו-זמנית בשתי הפרקטיקות, להיות חלק מאנסמבל האמניות המציגות בחלל, שאותן אני גם אוצרת. האמניות אינן נדרשות לייצר עבודה חדשה; לא יתקיים הפסוק **"ישן מפני חדש תוציאו"**. אמנות טובה איננה נמדדת בזמן.

בחירת האמניות נעשית מתוך הערכתי לגוף היצירה והתוכן של כל אחת ואחת מהן. התערבותי בחלל התצוגה משפיעה על מערך היחסים שבין אובייקט לחלל, המייצר נקודת תצפית מחודשת על האובייקט המוכר.

אני מקפידה לא לתת ביטוי פרשני ליצירות הלוקחות חלק בתערוכה. בחירת האמניות היא גם הפרשנות.

הטקסט המלווה את קטלוג התערוכה פותח צוהר להציץ אל עולמה ויצירתה של כל אמנית, בלשונה וככתבה, ובכך הוא משמש חלל נוסף, בדפוס.

סוף דבר

לא המְדַרְשׁ הוא הַעֲקָר, אֶלֶּא הַמַּעֲשֶׂה. (אבות פרק א' משנה י"ז),

אך אין אנו בני חורין להיבטל ממנו.

דרורה וייצמן

הם היו פעם ספרים ועכשיו הם חומרים. לסטודיו שלי ניסיון בהליכי פירוק נכסי ספרים שנקלעו לקשיים. רבים מהם נקראים "כל כתבי..."

סדר פעולותיי: ליקוט, ניקוי חיצוני, דפדוף ועיון, הסרת קפיטלים (אימרות הבד המחזקות), ריקון התוכן הפנימי, חשיפת השידורת שלפעמים עוד מחובר אליהן חבל הסימניה, והפרדת אחיזתן בכריכות. בהכנת מיצב הרצפה **דרך ארץ** חשוב ללגום קפה, לגרוב גרביים נקיים ואז לקוד, להשתופף ולרצף, לארוג ולשבץ, להיזכר מחדש בכל מה שהידיים נוגעות בו ולכנס את הפרטים לגוף אחד.

שארני נייר מצטמצמים לניירות ערך בכספת כי אי אפשר לצאת לדרך עם כל אוצר הספרים. כך מרכיבי עבודותיי מתגלגלים או מתקפלים זה בזה ערוכים לעת הסתלקות, כאילו ידעו מאז ומתמיד מזוודה ונדידה. **השידורת** האוויריות, המחוררות והמכונפות אומרות לי סולמות, מלאכים ושליחים. **הקפיטלים** הצרים, תבלינים צבעוניים בתוך סביבת מונכרום, מדברים שפת אותות ודרגות. **הכריכות** הן הכריכות המפתות: המרקם, הפגם, הישן אכול תולעת עם החדש המהודר, הנדוש עם הנדיר, אין מבדיל בכבודם, המילים החרותות בכותר, עולמות רחוקים מארצות ועמים טרם עידן המסכים, אבות ההשכלה ואימהות התרבות, זיכרונות בתי הורינו ותקומת הארץ, הנצחה בתכריך קטיפה, הרבה מלחמות והמון אמנות שניתן כיום למצוא אותה "קל" ואיכותי במרשתת.

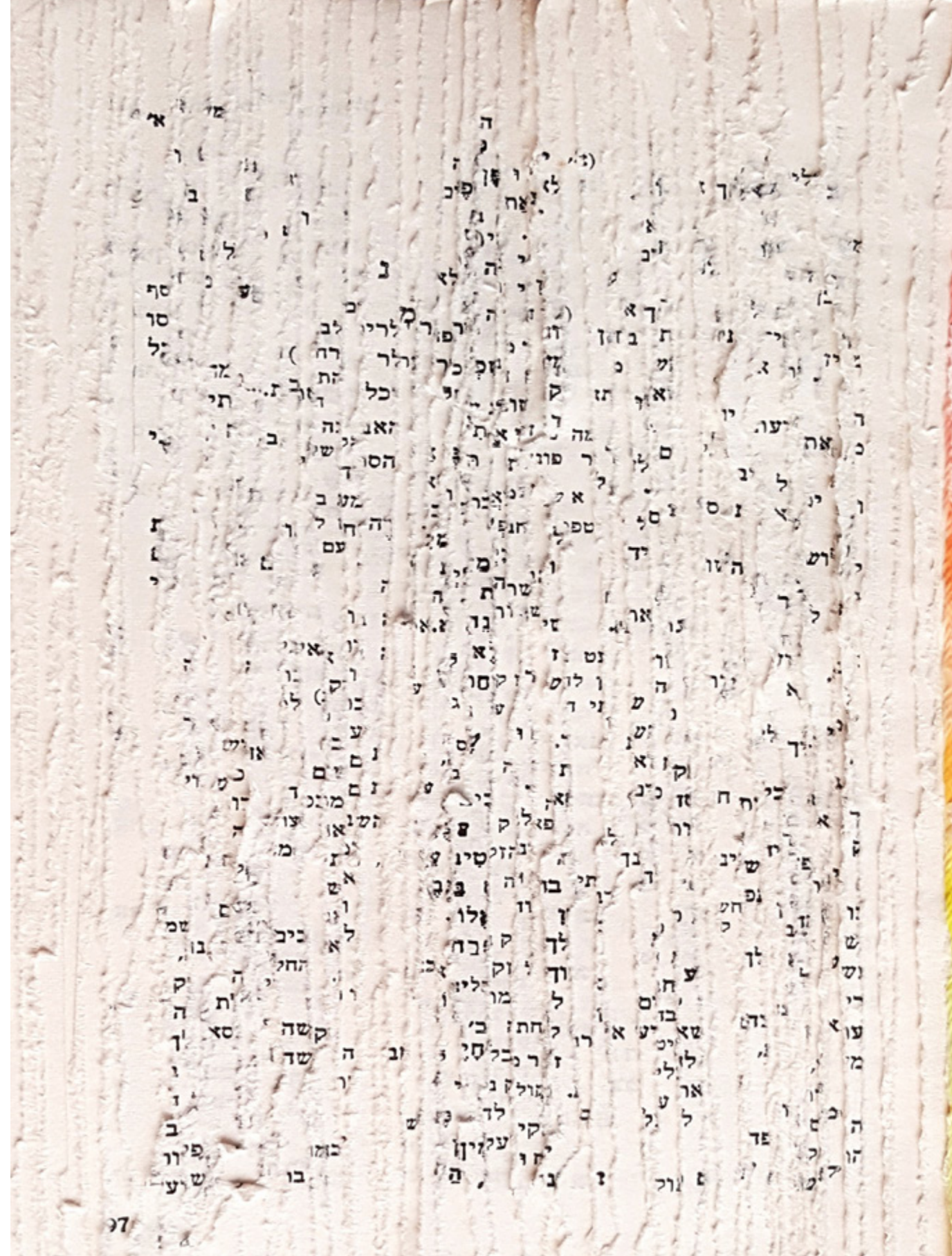
הצבע האדום ממלא אותי בכל החסר: ברזל וחיות בתאי הגוף, מיקוד, תשוקה למלאכה, מענה לנפש המבקשת מקום מבטחים לחסות בעוצמתו, ולחלופין במה כדי להתקלף בה ולהיחשף. פעם כן שיגור למעוף ופעם להיאחז בה ולבעור, בכור המצרף הזה, באגן הים האדום. רוצה לקפוז ראש לבריכת המיחושים, לצלול בשמות ובריחות, רוחות ודודים בה, שדים וכריכות. בסידור הזה משהו יישמר עליי מאוד וירוקים וכחולים מכאן ומכאן מחזקים.

געגאנגען (הלכנו הולכים נלך) / צבע מים על נייר

דמויות הולכות ביחד או לבד. בחום, בקרה, בבשורת סערה. בשדה, בים, ביער ביער, בדף הפתוח. הולכות עם או נגד הרוח. לפעמים נתקעות בתור ואז הן שפופות גו ומבט. לעיתים הן זקופות ממוקדות מטרה: לצאת מן הדף במהרה. הן לרוב נושאות משא. יש שמדלגות באוויר ועושות קפיצת הדרך. הם אבותיי שבאו "דרךך שלשת ימים נלך" והלכו הרבה יותר... הם ילדי הנודדים ליבשות אחרות. הם נושאי מנחות מצוירי קדושים, הם הפליטים מהחדשות והמהגרים החדשים. הם חלומותיי בהקיץ לעזוב את הכל ולנוח בגדול, לפחות לפרוש מארץ החול והקודש. הם פחדיי בלילות שנפסיד בקרבות קשים וניאלץ לברוח אל הלא נודע. הן עושות את מה שאני לא, הן גירוי וגירוש הצפות מן התת מודע והן עשויות במכחול ושקופות. אז אני לא הולכת מכאן אמא. והבן העובד, אם תחזור - אני פה. בינתיים, מצוירת געגאנגען.

דרך ארץ קדמה לתורה והחיים קודמים לאמנות וכשהם יחדיו אני יכולה להעיד על אושר גדול.

דרורה וייצמן, 2022, נתניה

תורת, 2019
אקוורל, 20x40 ס"מ

תורים, 2019
אקוורל, 20x40 ס"מ

שליחה, 2018
אקוורל, 23x31 ס"מ

קפיצת הדרך, 2021
אקוורל, 36x48 ס"מ

נושאת ספרים, 2020-21
אקוורל, 36x48 ס"מ

בעגלה, 2019
אקוורל, 36x48 ס"מ

גור, 2021
אקוורל, 30x42 ס"מ

געאונגען, 2018
אקוורל, 23x31 ס"מ

נסרין אבו בכר

עבודתי נעה בציר שבין האוטוביוגרפי לפוליטי תוך טשטוש הגבולות ביניהם, הפוליטי הופך לאישי והאישי לפוליטי.

גדלתי בחברה מסורתית ופטריאכלית בה ישנן מוסכמות ברורות ונוקשות לגבי מקומן של הנשים מול מקומם של הגברים בחברה. היום, אני נמצאת על הקו בין גרמניה לישראל / פלסטין, אחרי שסיימתי את לימודי המאסטר שלי באמנות בלייפציג, גרמניה. לכאורה אני רחוקה ומשוחזרת מ"שלטון האב" ומההגבלות החברתיות או השבטיות. אך הנושא הזה חודר לעבודתי שוב ושוב, ואני ממשיכה לחקור אותו מהמקום שבו אני נמצאת. אני יוצרת היברידית, האמנות שלי היא בת כלאיים הנעה בין מזרחיות למערביות הן מבחינת האמצעים הטכניים והן מבחינת נושאי העבודה.

גדלתי בבית להורים ממעמד הפועלים, אבא שיפוצניק / צבעי ואמא תופרת, הורי חסרי השכלה גבוהה, אך עבודה פיזית יומית היא חלק מההשרדות הקיומית שלהם, האמנות שלי ניזונה ממוטיבים הקשורים לעבודה של ההורים שלי. "התופרת" ו"השיפוצניק" הם שני מקצועות הקשורים זה בזה, שניהם יוצרים עולם, מסדרים מחדש ומרכיבים דברים. הם גם הפכים מבחינת מרקם, אורגניזם וצפיפות. העיסוק שלי בחומרים זמינים באמתוך אהבה ותשוקה לחומר וכמחווה להורים שלי ומתוך רצון לבחון את הזיקה שלי למעמד הפועלים אל מול שדה האמנות, האליטיסטי ברובו.

כאמנית יש לי נטייה ליצור ממשקים מפתיעים בין חומרים וחפצים מסוגים שונים מאוד. זה כרוך בדרך כלל במיזוג חומרים מסורתיים וחדשים, מה שמעלה שאלות על האסתטיקה של תרבות, מגדר וקונפליקטים פוליטיים. חפצים שאני משתמשת בהם, בעלי ערך וזיכרון לקוחים מהסביבה המשפחתית שלי, הם לא רק חפצים נוסטלגיים או חומרי גלם, הם משמשים אלמנטים מגוונים המגלמים זהות חברתית ומגדרית מורכבת: חוטים, טקסטיל, סיכות, זפת, בטון, שברי בלטות, מתכת, תמונות ישנות מהאלבום המשפחתי וחפצים ביתיים אחרים הם כלי העבודה שלי. העבודה מפרקת ומרכיבה מחדש אובייקטים, צורות וחומר כדי ליצור מציאות חמקמקה, אבל כזו שכוללת את כל החלקים שהופכים אותה לשלם. במתח תמידי מרחב הכלאיים שנוצר בחלל משלב בין הביתי, האינטימי, הגס והתיאטרלי.

נסרין אבו בכר, 2022, לייפציג גרמניה

עופרת יצוקה, 2009
טכניקה מעורבת, 20x45 ס"מ

החייה, 2016
טכניקה מעורבת על קנבס 140x70 ס"מ

מפתח גן עדן, 2012
טכניקה מעורבת, 60x50 ס"מ

אישה, קקטוס, סהר אדום, דג, 2018
טכניקה מעורבת, 160x160 ס"מ

חור שחור, 2011
טכניקה מעורבת, 26x46x26 ס"מ

אישה, בית, ירח אדום, 2018
אקריליק על קנבס, 180x157 ס"מ

חבל הטבור, 2012
טכניקה מעורבת, 160x70 ס"מ

טבע שאינו דומם, 2012
טכניקה מעורבת, 150x120 ס"מ

נחמה גולן

השואה היא זמן ומקום ברקמת הנפש שלי, אחד ממושאי יצירתי שלא בחרתי בו והוא מתקיים מכורח היותי בת הדור השני לשורד שואה. כפוי עלי הדבר. מדובר בעיסוק דיאלקטי הממזג זמן עבר הנמשך אל ההווה. הנושא נוכח ביצירתי כרובד פרשני גם ביצירות שאינן עוסקות בנרטיב השואה. דימויים מעוצבים משמשים כמתווכי זיכרון. אני מביימת חלופה לתמונה היסטורית, אספת המונים הניצבים ומצדיעים במועל יד בכיכר העיר. החלק האנושי בסצנה מלוהק על ידי בובות משחק של ילדים, מותג גרמני. לאחר מעשה היצירה נותרות מחשבות: על הפער בין זיכרונו וניסיונו של השורד לבין דימויים מעובדים בשפת האמנות על חיים שלא אני חייתי.

מפרט תצוגה בחלל התערוכה |

הטכניקה - מיצב - היא פרקטיקה המאפשרת לי להביע רעיון בשפה שאיננה קטגורית. מדיומים מגוונים לוקחים בה חלק, וכל יצירה היא בחזקת הברה (פרט). ריבוי ההברות במיצב בונה שפה המרחיבה את מנעד האמירה שאליה אני מכוונת.

קומפוזיציה |

שני משולשים שווי צלעות. אחד מונח על הרצפה, שני מצוי מעליו על הקיר. שני משולשים חופפים. באופן מטאפורי הם עשויים לאטום זה את זה, לכסות על הזמן, המקום והזיכרון המצוי בנפש. שני משולשים בהצבה שונה היו בונים ייצוג למגן דוד. על משולש הרצפה מוצבות 150 בובות פליימוביל במנח יד הייל... ייצוגי שליטה, חינוך לצייתנות, מספרים, מוסר אנושי מולבש בצעצועי ילדות צבעוניים. משולש הקיר עשוי לבד, חומר שהוא חלק ממערך החומרים אשר שימש בזמנו את האמן הגרמני יוזף בויס, חומר מוליך סיפור אוטוביוגרפי של בויס, האמן הטייס בצבא הנאצי. במרכז משולש הלבד שלט כתוב בגרמנית: עצור HALT- מתוך שלט על מחסום שער מחנה אושוויץ. ספר עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי, סימניית צמה, שְׁעַר אדם. צלחת מתכת, סכין, פס ייצור גרמני, טקסט עברי. "מזוזת אושוויץ", אובייקט פיסולי. "נשימה אחרונה", צילום.

* דימויי שואה בקטלוג מהשנים 1995-2022

נחמה גולן, רמת-גן, 2022

מקום | מרכז אירופה
זמן | 1939, מלחה"ע השנייה
נפש | שישה מיליון נפשות
מעשי הנאצים ביהודים

תקריב, תפילין פסול, 2018

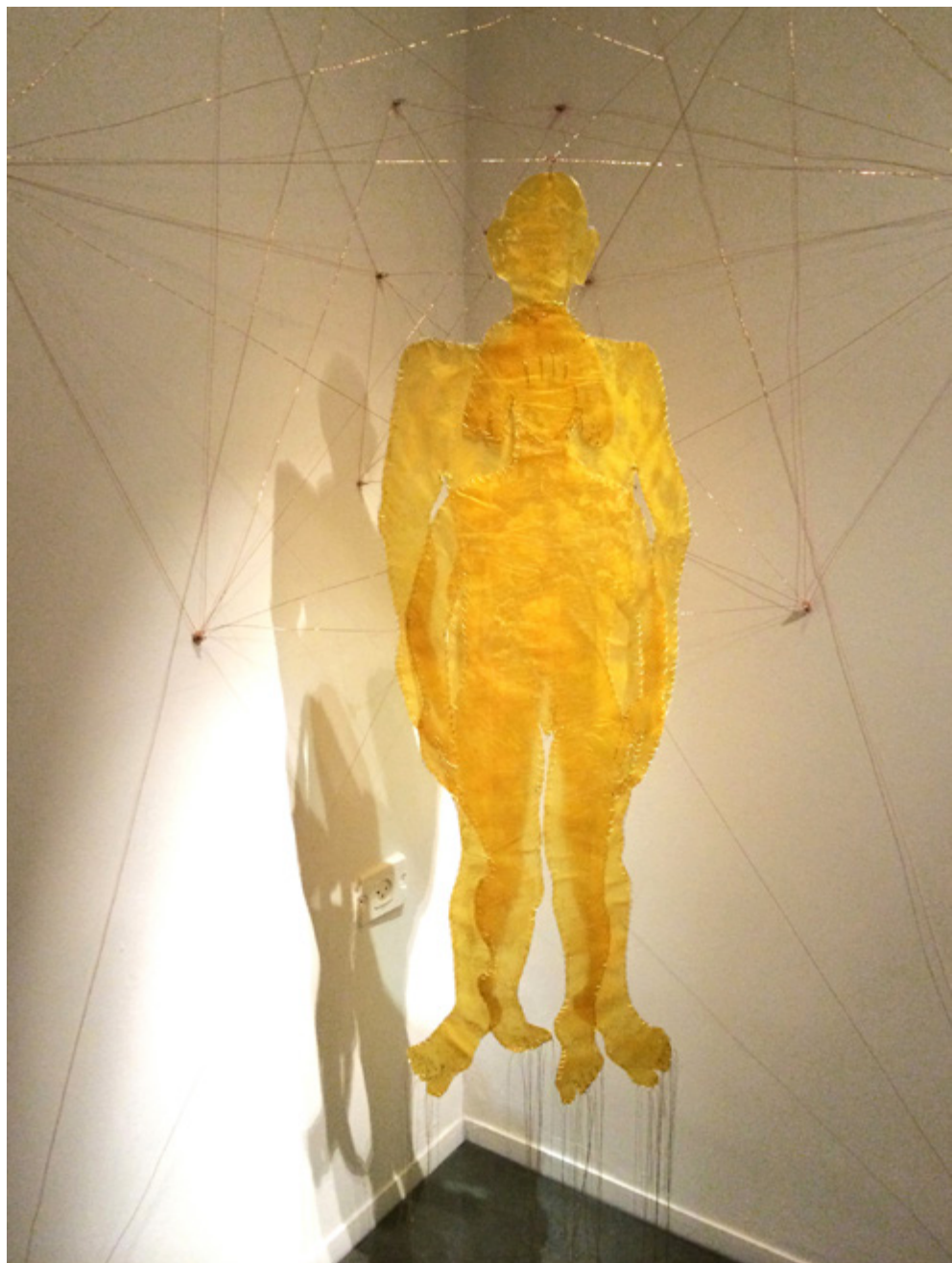

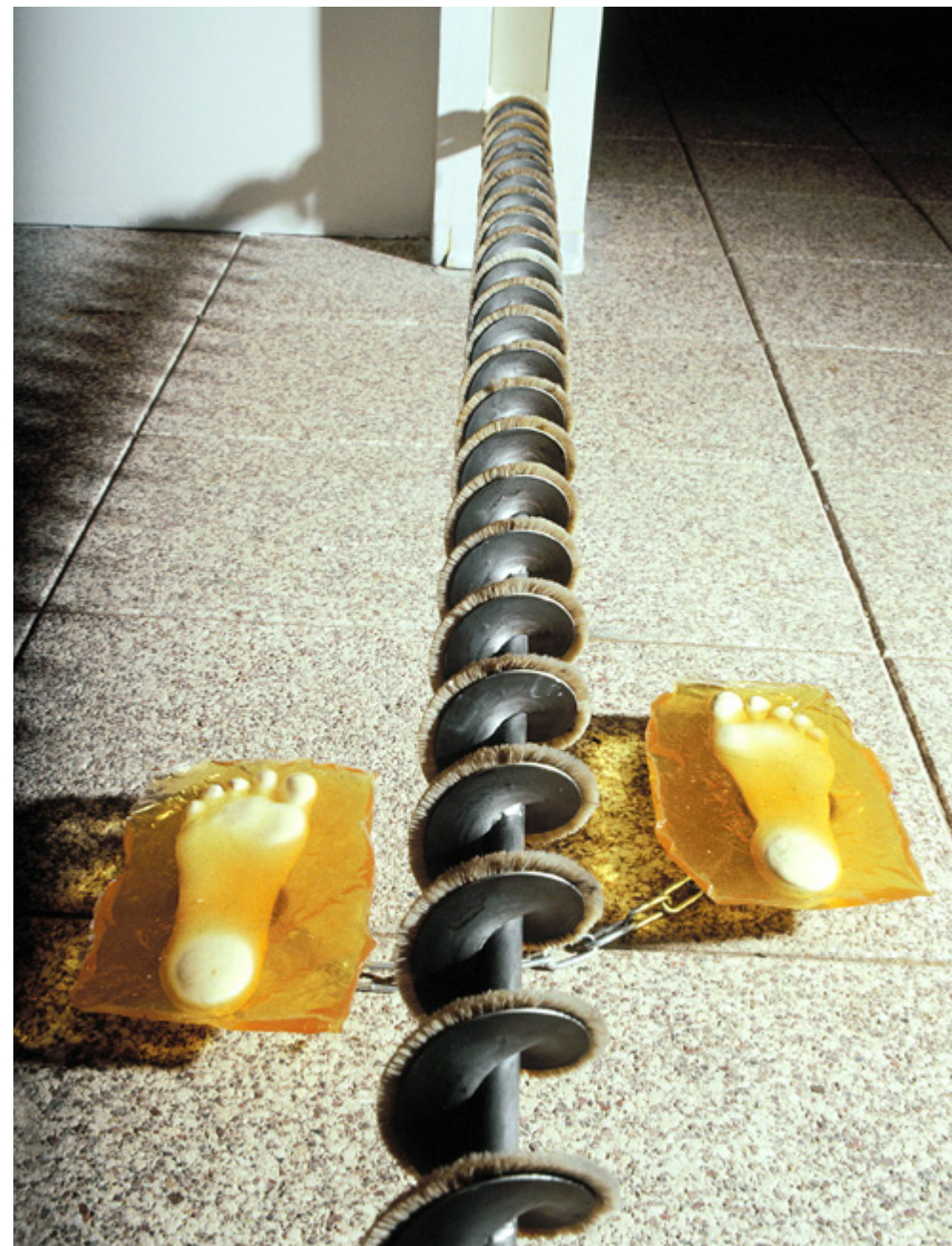
רובדי זכרון, בית האמנים תל אביב-יפו, 2008

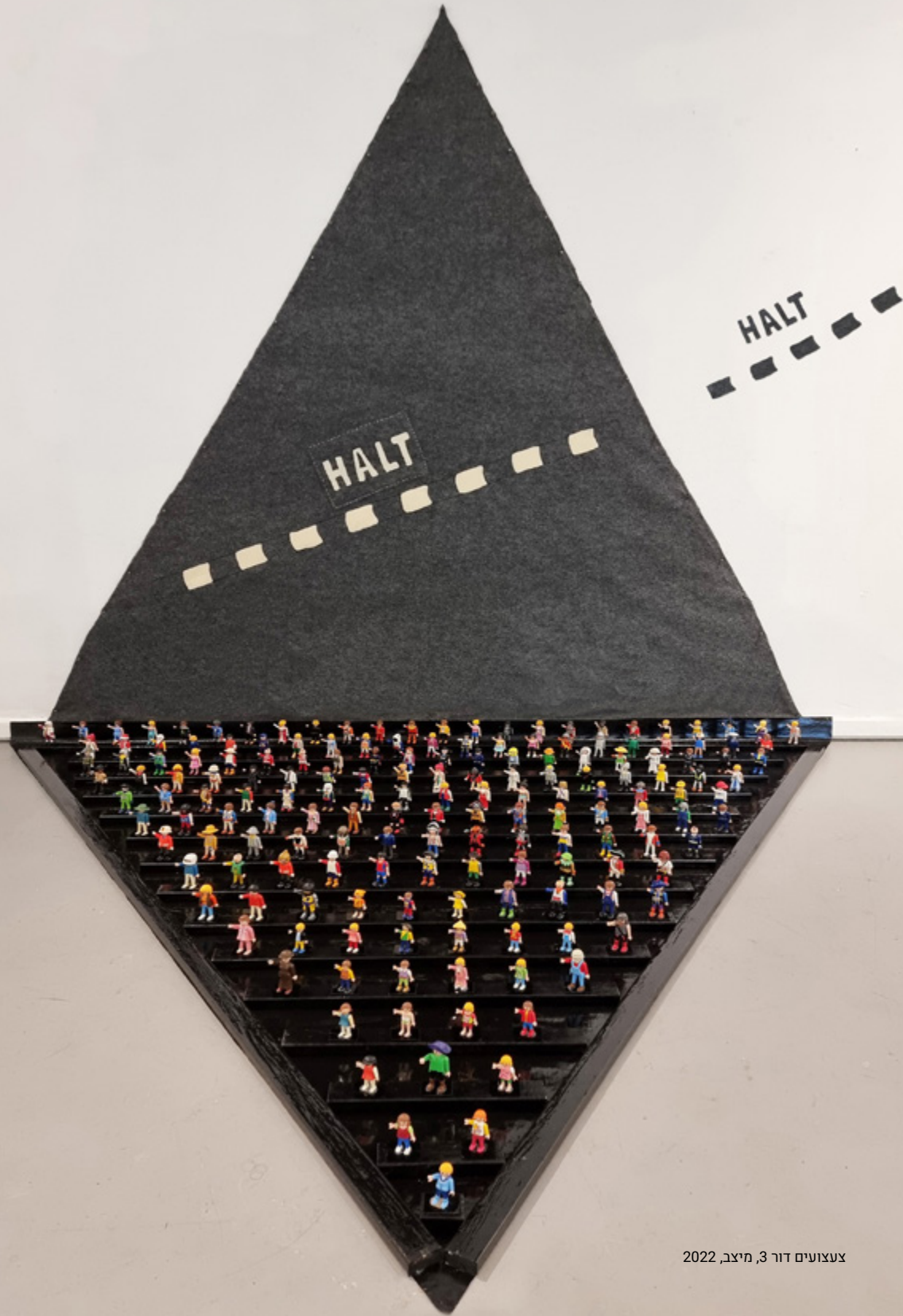
מוצאות הדיבור על דמעת אלהים, 2017

ז & נ, מוזיאון ארצות המקרא, 2017

ללא כותרת, מיצב בית האמנים תל אביב-יפו, 1995

צעצועים דור 3, מיצב, 2022

מעשיה, קאמרה אובסקורה, 1996

VIOLATED Women in Holocaust, 2018, ניו יורק, 2018

ללא כותרת, מיצב בית האמנים תל אביב-יפו, 1995

מדרש חוה, קלמניה, 2000

גלריה לימבוס, 2002

שולמית עציון

בעבודותיי, אני מבקשת לאסוף עקבות של דבר-מה נעלם. נקודת המוצא טמונה במקום אישי ואינטימי, אבל אני מנסה לומר משהו גדול, רחב ועמוק ממני; להניח אותו בעולם ולקוות שיש מי ששומע או ישמע.

בעבודה 'אדום יבש' מזגתי גביע מלא בין, והשארתי אותו על אדן החלון. בפעולה פאסיבית, ככל שפעולה יכולה להיות, נתתי לזמן להיות סיסמוגרף הרושם את קווי השפע ההולכים ומתאדים, מותרים עקבות אדומים של זיכרון היין על דפנות הגביע המתרוקן. בעבודותיי, אני מבקשת ללכת על קו טעון המחזיק, מצד אחד, במוכנות לגעת בכאב ריק ובדידות, ומצד אחר - לקיים את החסר וההיעדר באופן המייצר 'חלל פנוי', מקום המאפשר למה שיבוא לבוא. אני מבקשת לגעת, מבחינה חומרית ורעיונית, בקצה הגבול של החומר, בנקודת הממשק בין הקיים לבין מה שאינו, בין החומר לאין חומר.

אני מנסה להגיע להפחתה ועידון של חומרי העבודות שלי עד כדי יצירת מסה דקיקה וקווית, ולהניחה בחלל. הפעולה המינימליסטית של קו עדין בחלל מסיבה את המבט ואת התחושה למרחב הלא נראה המקיף ומקיים את הכול. העיסוק בקו, מבנה ובית חוזר בכמה מהעבודות שלי. אני מחפשת אחרי הקו הבסיסי, הקונסטרוקטיבי הנצרך לשם בנייה; כמו חיפוש אחרי הסימון המינימליסטי המגדיר מקום או זהות. רוב המבנים שיצרתי הוקפאו בשלב הביניים, בין הנחת היסודות והקונסטרוקציות הקוויות לבין הנחת מעטפת ההגנה, הקירות והגג. אלה מבנים המתקיימים על קו התפר בין בנייה לעיזבון, בין הנחת היסוד לבין קיום ארעי וזמני.

אני נושאת תחושה שהקיים והקונקרטי הוא קצה קרחון לעולמות שלמים המתקיימים מעליו ומתחתיו. תחושה זו מייצרת מנעד רחב המקיים מתח בין שני קצוות. בקצה אחד מורגשת הקרקע הרועדת, הלא יציבה שכאן; אני חיה על מים, כי האדמה, הבטון והאספלט מייצרים תחושת יציבות שאין לסמוך עליה; ומהצד האחר - אני חלק מעולם של רוח וחופש אינסופי, המקיים מציאות חיים עדינה ורוטטת, שאינה מחויבת לחוקיות החומר ולכוח הכבידה.

זאב זאב, 2021

אישי בשעווה, 2011

כוח עילוי, 2012

אדום יבש, 2015

גלריה על הצוק | רחוב המעפילים 19, נתניה 09-8308845